

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยมี เป้าหมาย และมีนโยบายการพัฒนาการศึกษา คือแนวทางการพัฒนาการศึกษา หลักการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิผลจำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่การ ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง (School Based Decision) การมีส่วนร่วม (Participation) การกระจายอำนาจ (Decentralization) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ทั้งนี้ใน มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องออกกฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2550 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ได้ออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีเป้าหมายให้เขตพื้นที่การศึกษามีความคล่องตัว (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5 – 7)

การวิจัยเชิงนโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการการศึกษา เพราะเป็นแนวทางที่กำหนดให้เป็นทิศทางสำหรับการตัดสินใจให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากเป็นกรอบ ทิศทางหรือแนวทางในการพัฒนาของหน่วยงาน องค์กร หรือประเทศ ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้บรรลุตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชนและสังคม(สมคิด พรหมจรรย์. 2550 : 2) เป็นการพิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการกำหนดเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย วิเคราะห์หาทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัด (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2555 : 6) สอดคล้องกับ คณะิ่ง สายแก้ว (2549 : 3) เห็นว่านโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารเพราะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ต้องมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ว่าใครจะทำอะไร เมื่อใด ทำใใด และอย่างไร เพื่อให้นโยบายสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลต่อความต้องการและสอดคล้องกับ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมทั้งกับวิโรจน์ สารรัตน์ (2550 : 34) ที่กล่าวว่า นโยบายที่ดีจะเป็นข้อความที่ชัดเจน ถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติได้ง่ายและมีความเข้าใจชัดเจนมีความเข้าใจตรงกัน ควรจะครอบคลุมภารกิจทุกด้านและควรมีความสอดคล้อง สนับสนุนซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย เป้าหมาย แนวทาง และกลวิธีที่ดี ดำเนินการได้เร็วที่สุด ดังนั้นนโยบายที่ดีจะต้องได้รับการกำหนดขึ้นก่อนที่จะมีการ ดำเนินการ มีความครอบคลุมโดยการกำหนดกลวิธีในการปฏิบัติไว้กว้างๆ เพื่อให้ทุกคนใน หน่วยงานสามารถเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติได้ ดังนั้นการบริหารงานจะประสบผลสำเร็จ มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของนโยบายที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับที่พงษ์ศักดิ์ ภูกาบขาว (2553 : 20) ให้ความเห็นเห็นว่า นโยบายมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการ เพราะเป็นแนว ทางการปฏิบัติงานสอดคล้องกับความสนใจหรือความคิดเห็นของสาธารณชนด้วย ดังที่ นภดล พูลสวัสดิ์ (2551 : 35) กล่าวว่า การแปลงนโยบายให้เป็นแผนปฏิบัติที่ดีจะต้องจัด

วัตถุประสงค์แนวทางดำเนินการและกลไกให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นจะเห็นว่านโยบายเป็นกรอบที่กำหนดแนวทางสำหรับการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

สำหรับการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) เป็นการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาขององค์การที่เน้นไปในทางปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตามการวิจัยเชิงนโยบายเป็นบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดพื้นฐานด้านนโยบาย เทคนิค วิธีการพยากรณ์ผลกระทบนโยบายรูปแบบของการสื่อความหมาย วิธีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดในการกำหนดนโยบาย ระเบียบวิธีวิจัยนโยบาย รวมทั้งการพัฒนาทักษะการสร้างตัวแบบนโยบายและพยากรณ์ผลกระทบนโยบาย การสื่อข้อความผลการวิจัยและการนำเสนอต่อผู้กำหนดนโยบายที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (สุคนธา คงศีล และสุขุม เจียมตน. 2550 : 24) ในขณะที่ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (2555 : 3) ให้ความเห็นว่า การวิจัยเชิงนโยบายเป็นกระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่อาจจะเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับนโยบาย เสนอผู้บริหารสำหรับประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การพัฒนานโยบาย และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการวิจัยเพื่อการประเมินผล การดำเนินงานตามนโยบาย

อุทิศ ขาวเขียว (2549 : 26) กล่าวว่า การบริหารแบบกระจายอำนาจดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เหมาะสม เพราะแผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยชี้แนะแนวทางการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับขององค์กร เป็นเข็มทิศการบริหารให้เห็นทิศทาง และแนวทางหลักการบริหาร ตลอดจนรู้ว่า จะต้องบริหารเรื่องสำคัญด้านใดให้บรรลุจนเกิดผลลัพธ์อะไร แค่นั้น เพียงไร อย่างเป็นทางการ นอกจากนั้นแผนยุทธศาสตร์ยังชี้แนะให้ผู้บริหารได้เลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไปอันจะเป็นแนวทางที่ผู้บริหารสามารถใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้อง และวัฒนา พัฒนพงศ์ (2548 : 4) กล่าวว่า แผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความอยู่รอดและการเติบโตของหน่วยงาน เพราะแผนยุทธศาสตร์ คือ เข็มทิศที่สามารถชี้ให้เห็นทิศทางที่ถูกต้องในการดำเนินการขององค์การให้บรรลุจุดหมายในระดับต่างๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นส่วนราชการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำกับดูแลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การให้บริการทาง

การศึกษาแก่ประชากรวัยเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 15) มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นกรอบในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักธรรมมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา และได้กำหนดนโยบาย มาตรฐานและตัวชี้วัดความสำเร็จในการทำงานโดยใช้มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เป็นองค์การที่สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่ให้มีระดับคุณภาพเป็นที่พึงพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 34) บริหารจัดการโดยองค์คณะบุคคล และเป็นหน่วยบริหารจัดการซึ่งเน้นการกำกับดูแล ส่งเสริมและประสานงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ญาณิศา บุญจิตร. 2551 : 8) ดังที่วิเชียร วิทย์อุดม (2549 : 15) ได้แสดงทัศนะที่สอดคล้องกันว่า เป็นการดำเนินงานในลักษณะขององค์การเป็นที่รวมของกลุ่มบุคคลหลายคนเข้าด้วยกันเพื่อจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ มีการแบ่งส่วนงานรับผิดชอบต่างๆโดยการทำอย่างมีแบบแผนเพื่อให้การประสานงานร่วมมือไปด้วยดี องค์การจึงทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้รวดเร็ว สมบูรณ์โดยจะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ คือ ประการแรกประกอบด้วยตัวบุคคล ประการที่สอง ลักษณะของการทำงานร่วมกัน ประการที่สามมีความคาดหวังและร่วมมือกันทำงาน ประการที่สี่ มีการนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ (Objective) หรือจุดมุ่งหมาย (Goal) สอดคล้องกับกึ่งกาญจน์ วรนิธิ และคณะ (2553 : 12) กล่าวว่า องค์การคือกลุ่มคนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปที่ต้องทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ภายใต้โครงสร้างที่มีการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่แบบใดแบบหนึ่งให้กับกลุ่มคนเหล่านั้นอย่างชัดเจน นั่นคือ การปฏิบัติงานตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ คือการทำให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งขึ้น โดยเลือกเป้าหมายที่เหมาะสม การตัดสินใจที่ถูกต้อง และสามารถดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยประสิทธิผลจะวัดที่ความสามารถในการตอบสนองบริการ ดังที่วันชัย มีชาติ (2549 : 5) กล่าวว่า องค์การที่สามารถดำเนินงานเป็นที่ยอมรับเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลเพราะบ่งบอกถึงความสามารถขององค์การ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับเป้าหมายและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การวัดประสิทธิผลขององค์การให้ความสำคัญต่อการบรรลุ

ควรจะเป็นอย่างไร ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นแนวคิดที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลนโยบาย โดยพิจารณาจากการตัดสินใจร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามเกณฑ์ความสอดคล้อง ความเหมาะสมเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อเป็นข้อเสนอที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและแนวทางการพัฒนาองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นอย่างไร
2. ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
3. ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง และเป็นประโยชน์เพียงใด

ความมุ่งหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
3. เพื่อตรวจสอบ ยืนยันข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ความสำคัญการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาประสิทธิผล จะเกิดประโยชน์ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการนำไปใช้ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาประสิทธิผล การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ

1.2 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามแนวทางการกระจายการบริหารและการจัดการที่สามารถประยุกต์ใช้จาก กระบวนการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการวิจัย

1.3 ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ตาม มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2542

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สามารถ นำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ไปเป็นกรอบแนวทางการตัดสินใจเพื่อให้การ บริหารจัดการการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ สามารถนำผลจาก การวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เหมาะสม เกิดประสิทธิผล ในการบริหารจัดการตามบริบทของตนเองได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตวิธีการศึกษา

การศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) เป็นการใช่วิทยาการ กล่าวคือการใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

1.1 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 150 คน ครูผู้สอนจำนวน 36 คน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 14 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 200 คน

1.2 การศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) เป็นการศึกษาดูงานการปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการบริหารจัดการดีเด่น จำนวน 3 เขต ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ 1 คน รวม 3 คน

1.3 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน

1.4 การสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 คน

1.5 การประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Public Hearing) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 8 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครู จำนวน 21 คน พนักงานราชการตำแหน่งครูผู้สอน 2 คน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา 19 คน กรรมการเขตพื้นที่ จำนวน 1 คน กตปน. 1 คน อ.ก.ค.ศ เขตพื้นที่ 1 คน นายกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คนผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 1 คน บุคคลภายนอก 7 คน รวมจำนวน 100 คน

2. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัย มีดังนี้

2.1 ขอบเขตของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดตามกรอบแนวคิดจากการสังเคราะห์การบริหารจัดการตามภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ และตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการ ภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลงวันที่ 13 กันยายน 2553 และฉบับที่ 2 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2553 จำนวน 8 ด้าน ดังนี้

2.1.1 การจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2.1.2 การวิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของ สถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้ หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของ หน่วยงาน

2.1.3 การประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขต พื้นที่การศึกษา

2.1.4 การกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา

2.1.5 การประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากร บุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.1.6 การจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผล สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

2.1.7 การประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของ สถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่ การศึกษา

2.1.8 การประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา และการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสิทธิภาพของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยใช้แนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีความสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่นำมาพัฒนาเป็นประสิทธิผล ของของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการ องค์การสู่ความเป็นเลิศ 2) การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และ 3) ผลการ ดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.2551: 5)

2.2 ขอบเขตขององค์ประกอบของข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ มี 8 องค์ประกอบ ดังนี้

2.2.1 วิสัยทัศน์

2.2.2 พันธกิจ

2.2.3 เป้าประสงค์

2.2.4 กลยุทธ์

2.2.5 มาตรการ

2.2.6 ตัวชี้วัด

2.2.7 กลไกการปฏิบัติ

2.2.8 เงื่อนไขความสำเร็จ

3. สถานที่ทำการวิจัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

4. ระยะดำเนินการวิจัย ดำเนินการวิจัย ในระหว่างเดือน มีนาคม พ.ศ.2557 ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ.2558 ดังนี้

4.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาเป็นองค์การที่มี ประสิทธิภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 (การศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ผู้บริหารดำเนินงาน การศึกษาพหุกรณี การสัมภาษณ์เชิงลึก) ในเดือน มีนาคม พ.ศ.2557

4.2 ระยะที่ 2 การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ (สัมมนาเชิง ปฏิบัติการ) ในเดือน มีนาคม พ.ศ.2558

4.3 ระยะที่ 3 การตรวจสอบยืนยันและประเมินข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ (การประชาพิจารณ์) ในเดือน สิงหาคม พ.ศ.2558

นียมคัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในการพัฒนาเป็นองค์การที่มีประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ซึ่งใช้เป็นแผนการหรือแนวปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ 5) มาตรการ 6) ตัวชี้วัด 7) โครงการ และ 8) เงื่อนไขความสำเร็จ
2. องค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติตามบทบาทภารกิจจนเกิดผลสำเร็จใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ ด้านการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และด้านผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย
3. มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง เป้าหมายเบื้องต้นในการปฏิบัติตามภารกิจ 3 มาตรฐานประกอบด้วย การบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย
4. การบริหารและจัดการการศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมายการวางแผนงาน โครงการ การกำกับดูแลปรับเปลี่ยนพัฒนา โครงสร้าง การกำหนดตำแหน่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ กำหนดรายละเอียดในแต่ละบทบาท ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน กิจกรรมตามบทบาทหน้าที่มีลำดับขั้นตอนการบริหารไว้อย่างชัดเจน และต่อเนื่องกัน
5. การกระจายอำนาจ หมายถึง ความเข้มแข็ง มีอิสระและคล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามกรอบภารกิจการปฏิบัติงาน
6. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือหน่วยงานไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้
7. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา บุคลากรในส่วนราชการรวมทั้งผู้รับบริการด้วย